

Ljubljana, 27. avgust 2025

Zadeva: Predlogi za izboljšanje digitalnih kompetenc in družbenega statusa starejših v Sloveniji.

Spoštovani!

Slovensko društvo INFORMATIKA je subjekt civilne družbe, ki je aktiven na področju informatike in informacijske tehnologije. Z zavedanjem pomena le-teh in glede na tekoča dogajanja v državi je pripravilo to izjavo, ki izraža njegovo stališče, odnos do seniorjev in predloge, kaj storiti za njihovo vključevanje in udejstvovanje v družbi.

Predlogi za izboljšanje digitalnih kompetenc in družbenega statusa starejših v Sloveniji:

1. **Država naj izvede pokojninsko reformo**, v kateri bi bilo osnovno načelo, da si vsakdo na podlagi svoje delovne aktivnosti zagotovi dostojno pokojnino, solidarnost pa mora biti pridržana zgolj za tiste, ki je v času svoje polne delovne aktivnosti niso mogli doseči iz upravičenih razlogov.
2. Zakon o invalidskem in pokojninskem zavarovanju je treba **vsebinsko in nomotehnično bistveno poenostaviti**.
3. **Upokojenim osebam, ki so še pripravljene biti v delovnem razmerju, je to potrebno omogočiti** brez kakršnihkoli omejitev.
4. Ustvariti in uveljaviti je treba načine, da **seniorji vzdržujejo in povečujejo svoja digitalna znanja in veščine in jih posredujejo drugim**, ker je digitalna ločnica obenem ekonomska ločnica in tudi socialna ločnica.
5. **Država naj pristopi k sistematičnemu dvigu digitalnih veščin seniorjev**. Kljub vse večjim možnostim uporabe rešitev umetne inteligence bo tudi v prihodnosti treba **razumeti in obvladati osnovne računalniške veščine**.
6. **Vse storitve in produkti zasebnega in javnega sektorja morajo biti razpoložljivi vsem ne glede na starost**. Zasebni sektor naj svoje interese zavaruje s komercialnimi pogoji ponudbe, storitve javnega sektorja pa naj bodo razpoložljive brez omejitev.

Slovensko društvo INFORMATIKA je pripravljeno za uresničevanje teh predlogov aktivno sodelovati z vsemi, ki bi bili pripravljene uresničevati zgornje usmeritve.

Utemeljitev:

Slovenija se sooča s staranjem prebivalstva, kar vpliva na trg dela, socialne sisteme in zdravstveno oskrbo. Delež starejših (65+) se povečuje: leta 2024 je bil 22%, do leta 2100 pa naj bi znašal že 32%. Hkrati se zmanjšuje delež otrok. Pričakovana življenjska doba je najvišja doslej, kar povečuje pritisk na pokojninski sistem. V Sloveniji je umik s trga dela relativno hitrejši kot v drugih državah. Stopnja delovne aktivnosti v starostni skupini 55 - 64 let je nizka; v letu 2023 je bila 54 %¹. To prinaša daljše obdobje prejemanja pokojnine in višje izdatke za pokojninski sistem. Leta 2023 je bilo delovno aktivnih le 4,6% starejših od 65 let, večinoma v kmetijstvu. Slovenija je bila v 2023 med državami članicami EU-27 med tistimi z najnižjo stopnjo delovne aktivnosti starejših². Zvišuje se tudi koeficient starostne odvisnosti starejših. Na začetku leta 2024 je ta znašal 34,3, kar pomeni, da je bilo na 100 delovno sposobnih prebivalcev 34 starejših odvisnih od njihovega prispevka. To je za 9 odstotnih točk več kot na začetku leta 2014, kar povečuje pritisk na pokojninski in socialni sistem. Večina oseb po začetku prejemanja starostne pokojnine preneha delati – v letu 2023 je bilo po statističnih podatkih takšnih 84 %.

V digitalizirani družbi se informacijske storitve zasebnega in javnega sektorja selijo na internet in tudi seniorji vse več uporabljajo informacijsko tehnologijo za svoje potrebe - komuniciranje, nakupovanje, bančništvo, zabava, zdravstvo in druge ter da ostanejo povezani s prijatelji in družino, dostopajo do podatkov in storitev ter sodelujejo v dejavnostih, ki izboljšujejo njihovo počutje. Pri tem imajo posebno vlogo seniorji-informatiki zlasti na področju usposabljanja vrstnikov za uporabo informacijske tehnologije. Omrežje *E-seniorji 55+* se osredotoča na uporabo digitalnih tehnologij, spletnih platform in digitalnih storitev oseb starih 55 let in več, to je upokoјencev in tistih, ki se na upokoјitev pripravljajo.

V okviru tega omrežja³ je bila vzpostavljena skupina⁴, ki je dokumentirala več problemov, v kontekstu pričujočega dokumenta sta navedena dva. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)⁵ je nepregleden, ker je preobsežen; ima 413 členov in veliko podčlenov ter obsega 319 strani⁶ ter omejuje pokojnino⁷. Ustava Republike Slovenije v 50. členu določa, da imajo državljani pravico do socialne varnosti vključno s pravico do pokojnine pod pogoji, določenimi z zakonom. Pravic iz obveznega zavarovanja ni mogoče odvzeti, zmanjšati ali omejiti, razen v primerih, ki jih določa zakon. Člen 4 tega zakona določa, da so pravice iz obveznega, poklicnega ter dodatnega zavarovanja neodtujljive osebne pravice. Člen 116 pa določa način odvzema pokojnine upokoјenim osebam, ki so zaposlene, kar je nasprotje v samem zakonu, ni skladno z načelom o nedotakljivosti pokojnine in je celo ustavno sporno.

¹ Nižjo stopnjo delovne aktivnosti so imele v 2023 v EU le še Hrvaška, Romunija in Luksemburg.

² Nižja je bila v Romuniji, Španiji in Belgiji.

³ [Omrežje e-seniorji 55+](#) (Dostopano dne: 27. avgust 2025).

⁴ [Predlog izboljšav pokojninskega zakona z vidika seniorjev 55+](#) (Dostopano dne: 27. avgust 2025).

⁵ [Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju \(ZPIZ-2\)](#) (Dostopano dne: 27. avgust 2025).

⁶ Za primerjavo: Avstrija 32, Estonija 68, Irska 81, Švica 98 členov; Avstrija 56, Estonija 54, Irska 75, Švica 101 strani,

⁷ [Osebi, ki še dela, se jemlje del pokojnine v odvisnosti od tega, koliko ur dnevno še dela](#) (Dostopano dne: 27. avgust 2025).

Nekatere storitve in produkti so osebam od določene starosti dalje nedostopni. Tako do zdravstvenih presejalnih programov niso upravičene osebe, ki presežejo določeno starost. Podobno je zaslediti tudi pri nekaterih bančnih storitvah in produktih, ki jih banke ne smejo ponuditi osebam nad določeno starostjo. V obeh navedenih primerih gre za diskriminacijo na podlagi letnice rojstva, v prvem pa posebej še za očitno ignoriranje pomena preventive v zdravstvu. Ustava Republike Slovenije nobene pravice ne omejuje z letnico rojstva, zato so take in podobne omejitve najverjetneje protiustavne.

Slovensko društvo INFORMATIKA se zaveda najširšega družbenega pomena digitalizacije, njenega vpliva na različne družbene skupine in posebej na starajočo se populacijo. Zato je ob sodelovanju statistične stroke in omrežja *E-seniorji 55+* pripravilo panelno razpravo, katere namen je bil osvetliti položaj starajoče se populacije, izpostaviti probleme in predlagati odločevalcem rešitve, ki bi omogočile trajno izboljšanje položaja tega dela prebivalstva.

Lep pozdrav,

Niko Schlamberger
Predsednik sekcije Seniorji

dr. Slavko Žitnik
Predsednik Slovenskega društva
INFORMATIKA

Vročeno elektronsko na:

- Ministrstvo za digitalno preobrazbo: gp.mdp@gov.si,
- Ministrstvo za gospodarstvo, tehnologijo in šport: gp.mgts@gov.si,
- Državni zbor Republike Slovenije: gp@dz-rs.si,
- Državni svet Republike Slovenije: gp@ds-rs.si,
- Ministrstvo za solidarno prihodnost: gp.msp@gov.si,
- Zveza društev upokojencev Slovenije: tajnistvo@zdus-zveza.si,
- Ministrstvo za zdravje: gp@mz.si in
- Banka Slovenije: gp@bs.si.